

PĀRSKATS PAR NEVALSTISKO SEKTORU

Aizkraukles rajona partnerības darbības teritorijā

2021

Projekts “Iedzīvotāju stiprināšana par pilsonisko līdzdalību

Aizkraukles rajona partnerības darbības teritorijā”

Nr. 2021.LV/NVOF/MIC/031

Kultūras ministrija

Sabiedrības integrācijas fonds

Pārskats par nevalstisko sektoru „Aizkraukles rajona partnerības“ darbības teritorijā ir sagatavots ar Sabiedrības integrācijas fonda finansiālu atbalstu no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem.

Par pārskata saturu atbild biedrība „Aizkraukles rajona partnerība”.

IEVADS

Ar nevalstisko sektoru (turpmāk – NVO) tiek saprasta biedrību un nodibinājumu darbība, kā arī reliģiskās organizācijas. Pārskatā nav apskatītas un analizētas citas organizētās pilsoniskās sabiedrības formas: politiskās partijas un arodbiedrības. Biedrības un nodibinājumi tiek pētīti tāpēc, ka tie ir gan sabiedrības pašorganizēšanās forma, gan pilsoniskās sabiedrības aktivitātes rādītājs. Jo biežāk un vairāk iedzīvotāji iesaistās sabiedriskajā dzīvē un pārvaldē, jo aktīvāka ir pilsoniskā sabiedrība.

Pētījuma mērķis:

veikt sektora izpēti reģionā, lai identificētu pašreizējās tendences, iespējamus riskus un iespējas nevalstisko organizāciju darbībā.

Sagaidāmais rezultāts:

- iegūta aktuāla informācija par nevalstisko organizāciju darbību Aizkraukles rajona partnerības teritorijā;
- izstrādātie materiāli un iegūtie secinājumi kalpos par pamatu sarunās ar nevalstisko organizāciju pārstāvjiem projekta “Iedzīvotāju stiprināšana par pilsonisko līdzdalību Aizkraukles rajona partnerības darbības teritorijā” ietvaros organizētajās domnīcās pašreizējos reģiona novados, kuru mērķis ir saprast vietējo iedzīvotāju esošo nostāju, uzskatus par sabiedrības aktivitāti un līdzdalību pašvaldības darbā, vajadzības vides un teritorijas sakārtošanā un to, kādas sadarbības formas būtu nepieciešamas nākotnē. Svarīgi ir informēt par viņu iespējām ietekmēt lēmumus pašvaldībās, par iedzīvotāju padomēm, kas tiks ievēlētas iedzīvotāju kopsapulcēs un uzturētu dialogu starp iedzīvotājiem un domi, par kolektīvo iesniegumu un citiem jaunumiem, ko paredz jaunais Pašvaldību likumprojekts.

Pētījumā tiek izmantoti SIA “LURSOFT IT” sniegtie dati par NVO sektoru Aizkraukles rajona partnerības teritorijā, kā arī www.ur.gov.lv pieejamā informācija.

SATURS

Izmantotās definīcijas	4
Likumdošanas vēsturiskais apskats	5
Biedrību un nodibinājumu likums	6
1. NVO sektora kopējais raksturojums	7
1.1 NVO sektora pieaugums	8
1.2 NVO sektora sadalījums	9
1.3 NVO darbības jomu raksturojums	11
1.4 Secinājumi par NVO sektora dinamiku un izaugsmi ietekmējošiem faktoriem...	14
2 NVO saimnieciskā aktivitāte.....	16
2.1 NVO sektora finanšu avoti.....	16
2.2 Sabiedriskā labuma organizācijas	18
2.3 Gada pārskatu raksturojums.....	22
2.4 Secinājumi par NVO sektora saimniecisko aktivitāti	23
3 NVO cilvēkresursu raksturojums	25
4 LEADER projekti iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanai	26

Izmantotās definīcijas

Biedrība¹ ir brīvprātīga personu apvienība, kas nodibināta, lai sasniegtu statūtos noteikto mērķi, kam nav peļņas gūšanas rakstura.

- Par biedrības dibinātājiem var būt fiziskās un juridiskās personas, kā arī tiesībspējīgas personālsabiedrības.
- Dibinātāju skaits nedrīkst būt mazāks par diviem.
- Biedrības tiek klasificētas atbilstoši biedrību un nodibinājumu darbības jomu klasifikatoram, kas apstiprināts ar Ministru kabineta noteikumiem un kurā ietvertas 60 darbības jomas.
- Biedrība mērķu sasniegšanai un darbības nodrošināšanai papilddarbības veidā tiesīga veikt saimniecisko darbību.
- Biedrība ir juridiskā persona.

Nodibinājums², arī fonds, ir mantas kopums, kurš nodalīts dibinātāja noteiktā mērķa sasniegšanai, kam nav peļņas gūšanas rakstura.

- Nodibinājums ir juridiskā persona.
- Dibina viena vai vairākas personas.
- Nodibinājums tiek klasificētas atbilstoši biedrību un nodibinājumu darbības jomu klasifikatoram, kas apstiprināts ar Ministru kabineta noteikumiem un kurā ietvertas 60 darbības jomas.
- Nodibinājums vienlaicīgi var noteikt un pieteikt vairākas darbības jomas.

Papilddarbības veidā mērķu sasniegšanai un darbības nodrošināšanai nodibinājums tiesīgs veikt saimniecisko darbību.

Reliģiskās organizācijas³ ir likumā⁴ noteiktajā kārtībā reģistrētās draudzes, reliģiskās savienības (baznīcas) un diecēzes.

Draudzē uz brīvprātības principa pamata apvienojas vienas reliģijas vai konfesijas ticīgie, lai noteiktā apdzīvotajā teritorijā veiktu reliģisko darbību, kā arī cita veida darbību, ievērojot spēkā esošos likumdošanas aktus.

Reliģiskā savienība (baznīca) apvieno likumā noteiktajā kārtībā reģistrētās vienas konfesijas draudzes.

Diecēze ir attiecīgās konfesijas kanoniskajos noteikumos paredzēta reliģiskās savienības (baznīcas) organizatoriskās struktūras teritoriāli administratīva vienība, kuru pārvalda bīskaps.

Aizkraukles reģions – Aizkraukles rajona partnerības darbības teritorija t.i. Aizkraukles novads, Pļaviņu novads, Kokneses novads, Skrīveru novads, Jaunjelgavas novads, Neretas novads un Vecumnieku novada Kurmenes un Valles pagasti.

¹ Biedrību un nodibinājumu likums

² Biedrību un nodibinājumu likums

³ Reliģisko organizāciju likums

Likumdošanas vēsturiskais apskats

1992.gada 15.decembrī tika pieņemts likums Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām, kas noteica:

Lai savstarpēji koordinētu darbību un sasniegtu statūtos noteiktos mērķus, vairākas fiziskās vai juridiskās personas uz brīvprātības un mērķu kopības pamata, šajā likumā noteiktajā kārtībā izveidojot kopīgu vadības institūciju, var nodibināt sabiedrisku organizāciju.

Sabiedriskās organizācijas mērķim nedrīkst būt peļņas gūšanas, kā arī saimnieciskās darbības nolūks un raksturs.

Biedrību un nodibinājumu likums stājās spēkā 01.04.2004.

Ar Biedrību un nodibinājumu likuma spēkā stāšanās dienu biedrības un nodibinājumi bija ierakstāmi biedrību un nodibinājumu reģistrā.

Biedrību un nodibinājumu likuma spēkā stāšanās kārtības likums noteica pārejas posmu, kura laikā sabiedriskās organizācijas vai to apvienības tika ierakstītas biedrību un nodibinājumu reģistrā.

Sabiedrisko organizāciju reģistrā reģistrētu sabiedrisko organizāciju vai sabiedrisko organizāciju apvienību ierakstīšana biedrību un nodibinājumu reģistrā notika pamatojoties uz pieteikumu, kas bija jāiesniedz biedrību un nodibinājumu reģistra iestādei līdz 2005.gada 31.decembrim.

Ja sabiedriskā organizācija tika pārveidota par biedrību, visi sabiedriskās organizācijas biedri, līdz ar attiecīgās biedrības ierakstīšanu biedrību un nodibinājumu reģistrā, kļuva par biedrības biedriem.

Ja sabiedriskā organizācija tika pārveidota par nodibinājumu, visi sabiedriskās organizācijas biedri līdz ar attiecīgā nodibinājuma ierakstīšanu biedrību un nodibinājumu reģistrā kļuva par nodibinājuma dibinātājiem.

1990.gada 11.septembrī tika pieņemts likums Par reliģiskajām organizācijām.

Reliģiskās organizācijas ir Latvijas Republikas pastāvīgo iedzīvotāju brīvprātīgas apvienības, kuras tiek izveidotas uz reliģiskās pārliecības pamata, lai apmierinātu un nodrošinātu savu locekļu reliģiskās intereses un vajadzības.

Likums noteica līdz 1991. gada 1. aprīlim veikt Latvijas teritorijā darbojošos reliģisko organizāciju statūtu reģistrāciju atbilstoši šim likumam. Iesniegumu par reliģiskās draudzes, reliģiskā centra vai citas reliģiskās organizācijas statūtu reģistrāciju tās dibinātājs iesniedz Reliģijas lietu departamentam.

1995.gada 7.septembrī tika pieņemts Reliģisko organizāciju likums.

Reliģiskās organizācijas un to iestādes reģistrē reliģisko organizāciju un to iestāžu reģistrā kārtā Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs.

Biedrību un nodibinājumu likums

Likuma mērķis ir veicināt biedrību un nodibinājumu darbību un to ilgtermiņa attīstību, kā arī sekmēt demokrātiskas un pilsoniskas sabiedrības nostiprināšanu.

Likums regulē biedrību un nodibinājumu darbības pamatprincipus, organizatorisko struktūru, likvidāciju un reorganizāciju.

Latvijā pastāv **divu veidu nevalstiskās organizācijas** pēc to juridiskās formas - **biedrības un nodibinājumi**, kuru darbību, kā arī atšķirību nodefinē Biedrību un nodibinājumu likums.

Būtiskākās biedrības un nodibinājuma atšķirības ir:

Biedrība	Nodibinājums
Biedrību var nodibināt vismaz divi dibinātāji – fiziskas vai juridiskas personas, vai tiesībspējīgas personālsabiedrības. Biedrības dibinātāji pēc biedrības ierakstīšanas Biedrību un nodibinājumu reģistrā kļūst par biedrības biedriem.	Nodibinājumu var dibināt viena vai vairākas personas. Nodibinājuma dibinātāji savu statusu saglabā uz mūžu, statuss nav mantojams, un to nevar nodot trešajām personām. Arī personas, kuras piešķirušas mantu nodibinājumam pēc tā reģistrācijas, nav uzskatāmas par dibinātājiem.
Biedrības ir atvērtas organizācijas – biedri var iestāties un izstāties	Nodibinājumos sastāvs nemainās , biedri nevar tikt uzņemti un visas iesaistītās personas, kas nodibinājumā iesaistās pēc tā nodibināšanas, kļūst par partneriem un atbalstītājiem.
Biedrība ir brīvprātīga personu apvienība , kas nodibināta, lai kopīgi darbotos savu statūtos noteikto mērķu sasniegšanai.	Nodibinājums ir mantas kopums , kurš nodalīts dibinātāja noteiktā mērķa sasniegšanai. Ar to termins „mantas kopums” saprotams, kā forma, kurā nodibinājuma darbības laikā tiek iemaksāti finanšu līdzekļi no dažādiem avotiem.
Biedrības pārvaldes institūcijas ir biedru sapulce (kopsapulce) un valde. Biedru sapulce ir biedrības augstākā institūcija. Valde ir izpildinstitūcija. Valdē var būt viens loceklis vai vairāki locekļi.	Nodibinājuma pārvaldes institūcija ir valde. Valdē jābūt vismaz trim valdes locekļiem, bet, ja saskaņā ar nodibinājuma statūtiem darbojas cita pārvaldes institūcija, kura sastāv vismaz no trim locekļiem un kuras uzdevumos ietilpst valdes darbības pārraudzība, valdes sastāvā var būt viens valdes loceklis.

1. NVO sektora kopējais raksturojums

Nevalstiskajām organizācijām ir liela nozīme un ietekme uz procesiem gan vietējās pašvaldības, gan visas valsts dzīvē, taču to līdzdalība ir atkarīga tikai no pašu organizāciju un to biedru vēlmēm iesaistīties.

Ir svarīgi, lai sabiedrības dažādās grupas un intereses pārstāvošās nevalstiskās organizācijas sadarbotos ar pašvaldībām, ar citām līdzīgām organizācijām, kā arī ar dažādām institūcijām un pakalpojumu sniedzējiem.

Pētījumā tiek apskatīts NVO sektors Aizkraukles reģionā⁵, kura kopējā platība ir 2566,8 km².

Attēls Nr.1

⁵ **Aizkraukles reģions** – Aizkraukles novads, Plaviņu novads, Kokneses novads, Skrīveru novads, Jaunjelgavas novads, Neretas novads un Vecumnieku novada Kurmenes un Valles pagasti

1.1 NVO sektora pieaugums

Pēc SIA "Lursoft IT" statistikas datiem 2020.gada beigās Latvijā NVO sektorā bija reģistrētas ap 25 tūkst. organizācijas. Pētījumā apskatītais NVO sektors Aizkraukles reģionā sastāda vien 1,2 % no visām nevalstiskajām organizācijām valstī.

Visus šos gadus Aizkraukles reģionā ir vērojama pozitīva tendence, ka ar katru gadu tiek reģistrētas jaunas NVO. Lielākais jaundibināto organizāciju pieaugums ir bijis 2006.gadā (15) un tad 2011.gadā (21).

Šobrīd Aizkraukles rajona partnerības teritorijā darbojas 300 nevalstiskās organizācijas, t. sk. 263 biedrības un nodibinājumi; 37 reliģiskās organizācijas.

Diagrammā aplūkots NVO sektora kvantitatīvais pieaugums laika posmā no 1991. līdz 2020. gadam.

Attēls Nr.2

Attēls Nr.2 izteikti parāda, ka, līdz ar likuma **Par reliģiskajām organizācijām** pieņemšanu, 1990. gadā, tiek reģistrēta lielākā daļa, t.i., 65% no šobrīd esošām reliģiskajām organizācijām un turpmāko gandrīz 30 gadu laikā to skaits papildinājies tikai par 13 reliģiskajām organizācijām.

Normatīvo aktu regulējuma izmaiņas 2004. gadā skāra gan uzņēmējdarbību, gan nevalstisko organizāciju darbību. Saistībā ar šīm izmaiņām kopš 2005. gada 1. janvāra Latvijā tika likvidēta tāda uzņēmējdarbības forma kā bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu

atbildību (BO SIA), kā rezultātā daļa no šīm organizācijām pārreģistrējās par biedrībām vai nodibinājumiem.

Pašreizējie dati liecina, ka 59 sabiedriskās organizācijas, kas tika dibinātas laikā no 1992.-2004.gadam, kad bija spēkā likums **Par sabiedriskajām organizācijām un to apvienībām**, darbojas vēl šobrīd.

Kopš Biedrību un nodibinājumu likuma stāšanās spēkā 2004.gadā, nevalstiskais sektors Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ir pieaudzis par 204 reģistrētām biedrībām un nodibinājumiem. Katru gadu vidēji tiek reģistrētas vairāk kā 10 jaunas sabiedriskās organizācijas.

Kā vecākie NVO sektora dalībnieki apskatāmajā teritorijā ir 1993.gadā dibinātais mednieku klubs “KOKNESIS” Kokneses novadā un mednieku klubs “LĪDACE” Pļaviņu novadā.

1.2 NVO sektora sadalījums

Kā jau tika minēts, ar Aizkraukles reģionu pētījumā tiek saprasta Aizkraukles rajona partnerības darbības teritorija, t.i., Aizkraukles novads, Pļaviņu novads, Kokneses novads, Skrīveru novads, Jaunjelgavas novads, Neretas novads un Vecumnieku novada Kurmenes un Valles pagasti.

Pašvaldība	Kopējā platība, kv.km ⁶	Iedzīvotāju skaits ⁷ uz 01.07.2020.	Iedzīvotāju blīvums Iedz./km ²	NVO skaits	NVO blīvums ⁸ , vidējais rādītājs
Aizkraukles novads	102,3	8528	83,4	79	9,26
Jaunjelgavas novads	684,6	5460	8,0	41	7,51
Kokneses novads	360,8	5274	14,6	42	7,96
Neretas novads	645,1	3438	5,3	32	9,31
Pļaviņu novads	376,0	5115	13,6	52	10,17
Skrīveru novads	105,5	3516	33,3	33	9,39
Vecumnieku novads ⁹	290,8	1447	5,0	21	14,51
	2565,1	32778	12,8	300	9,15

⁶ https://lv.wikipedia.org/wiki/Latvijas_administrat%C4%ABvais_iedal%C4%ABjums

⁷ <https://www.pmlp.gov.lv/lv/media/268/download>

⁸ NVO skaits uz 1000 iedzīvotājiem

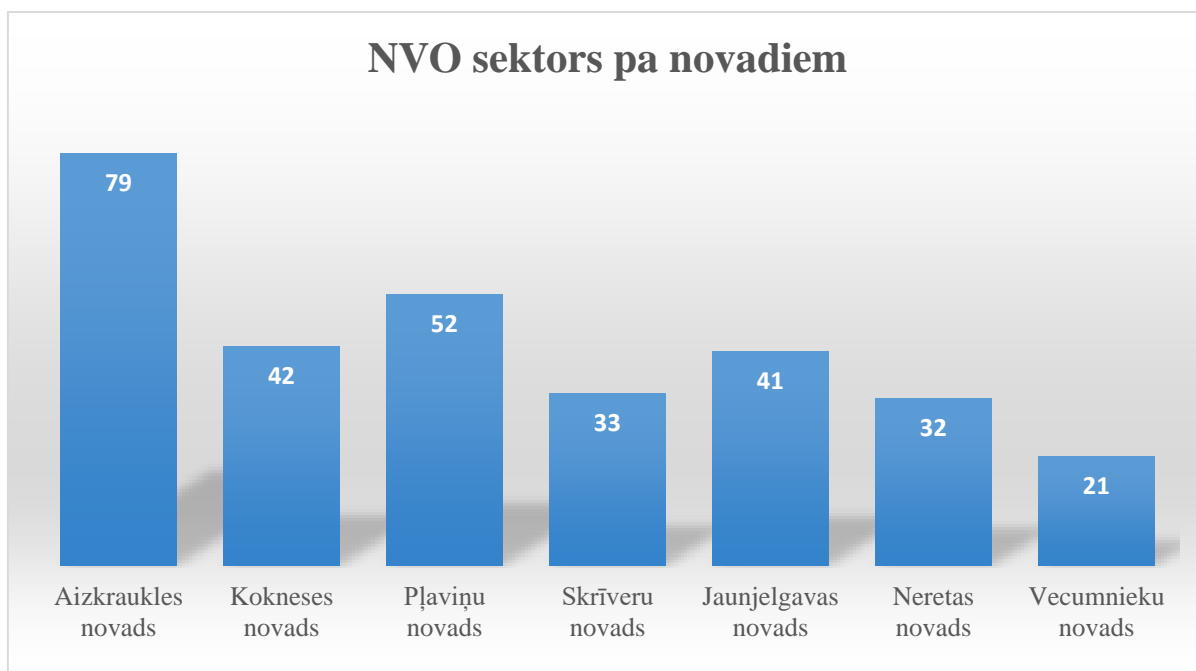
⁹ Kurmenes un Valles pagasti

Apskatāmajā teritorijā ir trīs pilsētas – Aizkraukle, Pļaviņas un Jaunjelgava. Arī Koknesei ar 01.07.2021. ir piešķirts pilsētas statuss.

Platības ziņā lielākais ir Jaunjelgavas novads ar 684,6 km², kas apvieno Jaunjelgavas pilsētu ar lauku teritoriju un vēl 5 pagastus (Sērenes, Daudzeses, Seces, Staburaga un Sunākstes pagasti). Tikai nedaudz mazāks ir Neretas novads ar 645,1 km², kas ir apvienojis 4 pagastus (Neretas, Pilskalnes, Zalves un Mazzalves pagasti), bet tas ir ar mazāko iedzīvotāju blīvumu.

Aizkraukles rajona partnerības teritorijā vēsturiski saglabājušies arī Vecumnieku novada Valles un Kurmenes pagasti, kas pirms iepriekšējās administratīvi teritoriālās reformas piederēja Aizkraukles rajonam.

Atkal esam jaunas reformas priekšā, kad tiks izveidots viens liels Aizkraukles novads ar novada centru Aizkrauklē (izņemot minētos Vecumnieku novadam piederošos pagastus), kas apvienos gandrīz visu partnerības teritoriju.

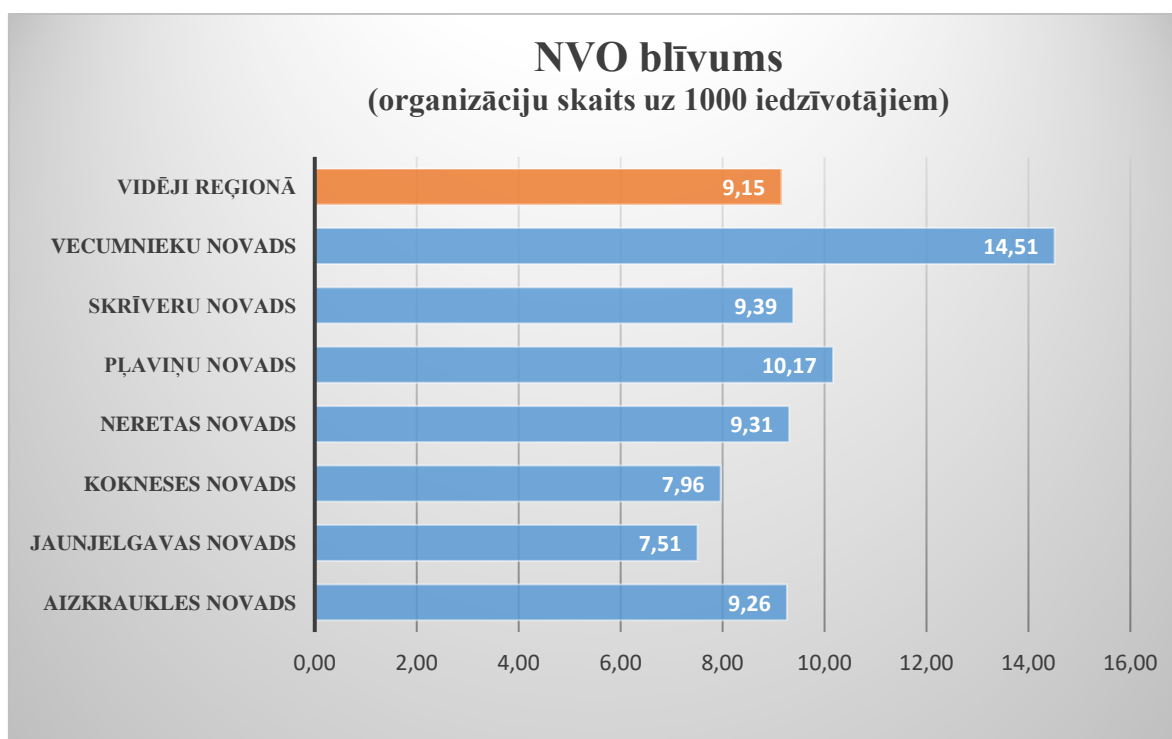
Attēls Nr.3

Pēc Uzņēmuma reģistra datiem, līdz šim 26% nevalstisko organizāciju ir reģistrētas Aizkraukles novadā; 17% - Pļaviņu novadā; pa 14% - Jaunjelgavas un Kokneses novadā; pa 11% Neretas un Skrīveru novados, bet vismazāk 7% - Vecumnieku novadā (Valles un Kurmenes pagasti).

Būtiski ir vērtēt nevalstisko organizāciju skaita blīvumu uz 1000 iedzīvotājiem, jo tas norāda uz sabiedrības pašorganizēšanās izpausmēm. NVO blīvumu aprēķina, kā attiecību starp pašvaldībā reģistrēto organizāciju skaitu un tajā pastāvīgi dzīvojošo iedzīvotāju skaitu.

Veiktie aprēķini rāda, ka vidējais NVO blīvums teritorijā ir 9,15 organizācijas uz 1000 iedzīvotājiem.

Lai arī Aizkraukles novadā ir vislielākais biedrību un nodibinājumu skaits absolūtajos skaitļos (79 biedrības un nodibinājumi jeb 26,3% no visām organizācijām reģionā), bet tieši Vecumnieku novadā (Valles un Kurmenes pagasti) ar mazāko iedzīvotāju blīvumu ir vislielākais biedrību un nodibinājumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem (14,51 biedrības un nodibinājumi). Mazākais NVO blīvums – 7,51 ir Jaunjelgavas novadā.

Attēls Nr.4

Jāmin, ka reģionā ir ļoti maz tādu NVO, kas darbojas visas Latvijas mērogā, lielākoties tās ir bāzētas lokāli, pašvaldības vai pagasta robežās.

1.3 NVO darbības jomu raksturojums

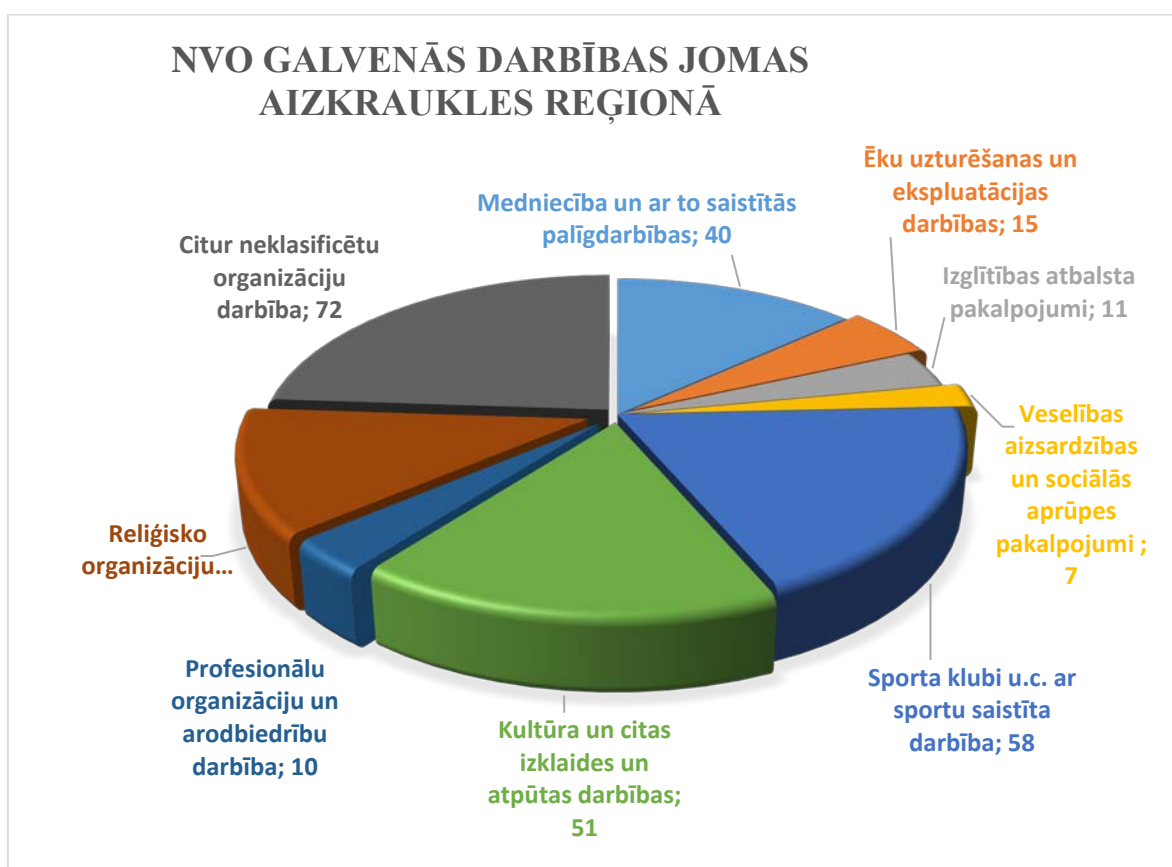
No 2016.gada darbojas Ministru kabineta noteikumi Nr.779 ***“Biedrību un nodibinājumu klasificēšanas noteikumi”***.

Jaundibinātajai organizācijai, gatavojot dokumentus iesniegšanai Uzņēmuma reģistrā, ir būtiski izvēlēties organizācijas darbības jomu, lai tā tiktu ierakstīta Biedrību un nodibinājumu reģistrā.

Pēc šī klasifikatora izvirzītās darbības jomas turpmāk tiek izmantotas statistikā, dažādos apkopojumos un pētījumos.

Nodibinātās organizācijas ir tikpat dažādas, kā pati sabiedrība. Tās nav salīdzināmas, taču ir iespējams sadalīt nosacītās grupās pēc statūtos minētā galvenā darbības veida:

- Mednicība un ar to saistītās palīgdarbības
- Ēku uzturēšanas un ekspluatācijas darbības
- Izglītības atbalsta pakalpojumi
- Veselības aizsardzības un sociālās aprūpes pakalpojumi
- Sporta klubi u.c. ar sportu saistīta darbība
- Kultūras un citas izklaides un atpūtas darbības
- Profesionālu organizāciju un arodbiedrību darbība
- Reliģisko organizāciju darbība
- Citur neklasificētu organizāciju darbība

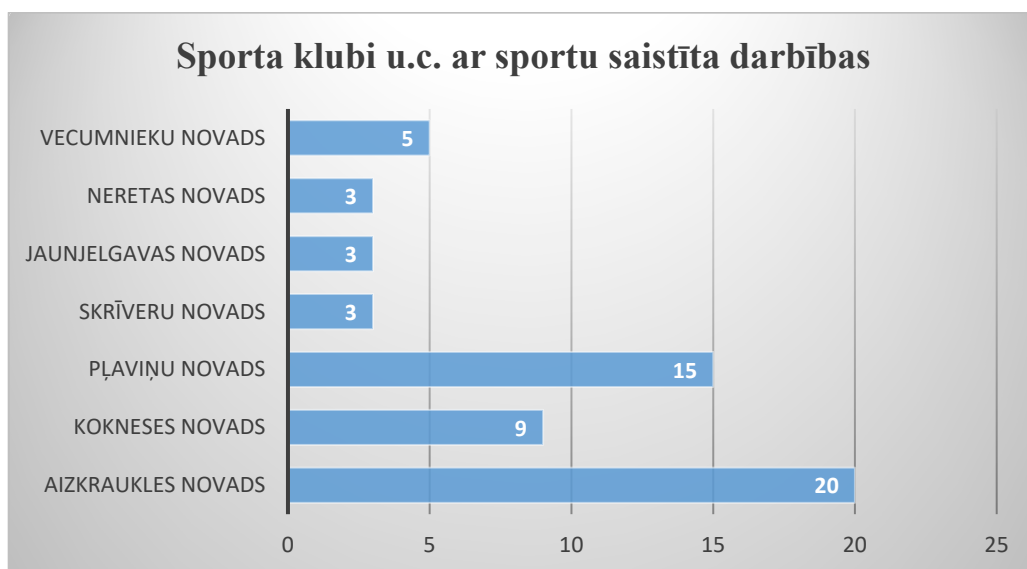

Attēls Nr.5

Kā redzam attēlā Nr.5, pārliecinošu pārsvaru ieņem „Citur neklasificētu organizāciju darbība” (24%).

Diemžēl daudzas organizācijas neatrod sev piemērotu klasificēšanos noteikumos minētajās darbības jomās un reģistrējas, kā “Citur neklasificētu organizāciju darbība”, kas apgrūtina pētījuma veikšanu.

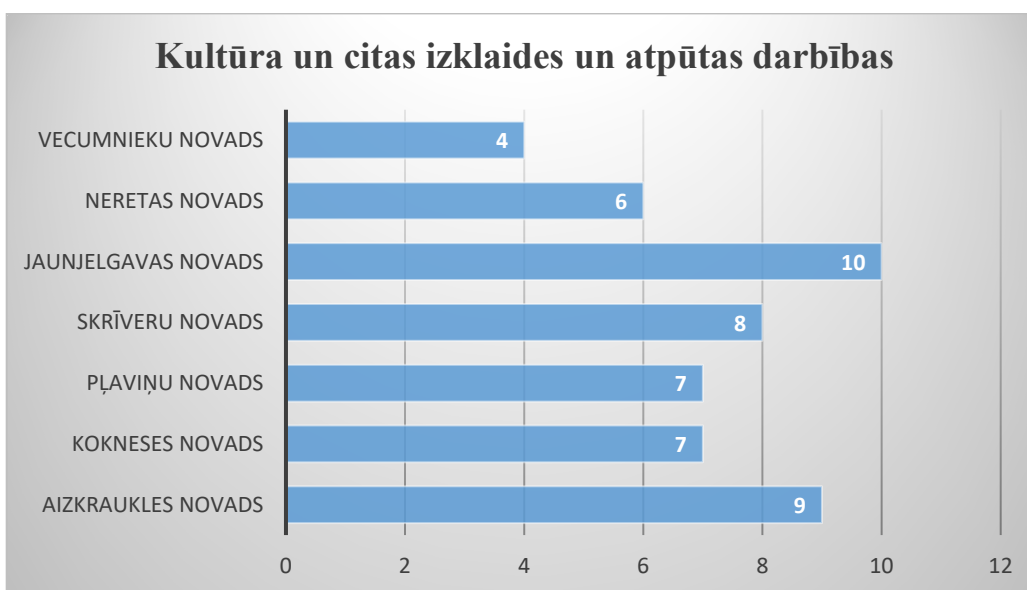
Apskatot pārējās darbības jomas, varam secināt, ka lielākais īpatsvars ir sporta klubiem u.c. ar sportu saistītām darbībām (19%); kultūras un citas izklaides un atpūtas darbības (17%), kā arī medicīna un ar to saistītās palīgdarbības (13%).

Attēls Nr.6

Kā aktīvākie sporta jomā pēc diagrammas attēlā Nr.6, ir Aizkraukles un Pļaviņu novada iedzīvotāji, kā arī Kokneses novada iedzīvotāji.

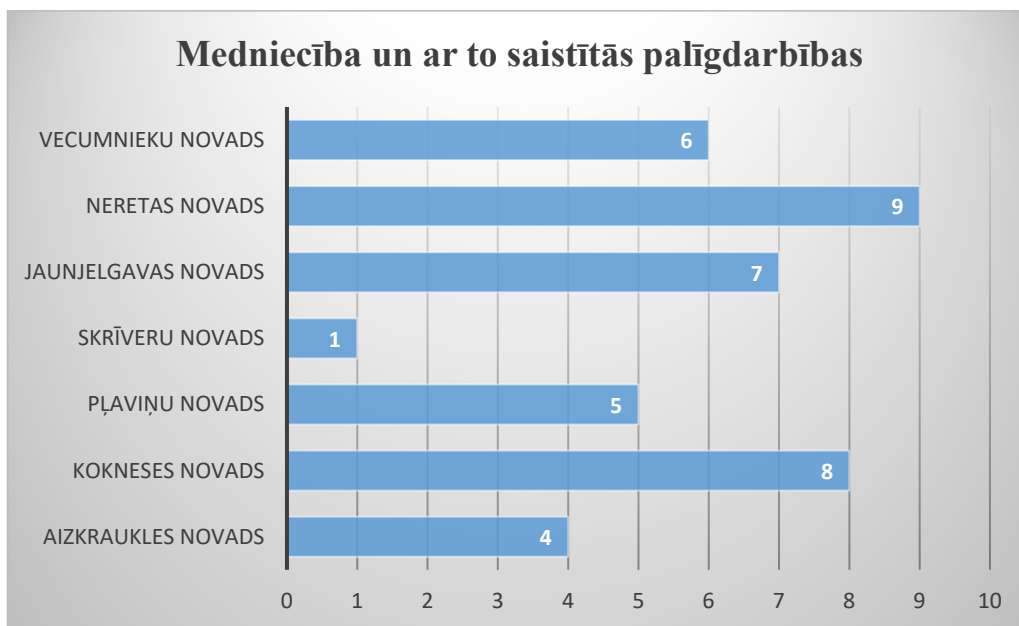
Ne mazāk aktīvs nevalstiskais sektors ir kultūras, izklaides un atpūtas jomā.

Attēls Nr.7

Aplūkojot diagrammu attēlā Nr.7, varam secināt, ka organizācijas, kas saistītas ar radošām, mākslas un kultūras aktivitātēm, vienlīdz aktīvi darbojas visos reģiona novados.

Zināmā mērā medības un ar tām saistītas darbības varētu uzskatīt arī par sporta atsevišķu virzienu, bet, tā kā Aizkraukles reģionā vairāk kā 50% no visas teritorijas aizņem meži, tad jau vēsturiski medniecība te ieņem nozīmīgu vietu un mednieku biedrības tiek izdalītas atsevišķā grupā.

Attēls Nr.8

Izveidojot mednieku klubu, tas tiek reģistrēts kā biedrība. Kā aktīvākie te jāmin Neretas, Kokneses un Jaunjelgavas novadu iedzīvotāji.

Kā apgalvo mednieku klubu dalībnieki, tad medības ir ne tikai brīvā laika pavadīšana ar domubiedriem, izmantojot dabas dotās iespējas, bet arī dzīvnieku skaita kontrole un dzīvnieku valsts nepieciešamās paritātes uzturēšana.

1.4 Secinājumi par NVO sektora dinamiku un izaugsmi ietekmējošiem faktoriem

Līdz ar Latvijas pievienošanos Eiropas Savienībai, NVO sektors ir skaitliski pieaudzis straujāk. Laika periodā pēc 2004.gada ir reģistrētas 204 organizācijas jeb 68% no kopējā skaita reģionā.

NVO skaita pieaugumu veicināja vairāki, zināmā mērā savstarpēji saistīti faktori:

- normatīvā regulējuma izmaiņas 2004. gadā, kas skāra gan uzņēmējdarbību, gan nevalstisko organizāciju darbību. Saistībā ar šīm izmaiņām kopš 2005. gada 1.

janvāra Latvijā tika likvidēta tāda uzņēmējdarbības forma kā bezpeļņas sabiedrība ar ierobežotu atbildību (BO SIA), kā rezultātā liela daļa no šīm organizācijām pārreģistrējās par biedrībām vai nodibinājumiem.

- NVO sektora pieaugumu veicināja ES fondu finansējuma pieejamība dažādām aktivitātēm. Piemēram, iedzīvotāji, kas bija apvienojušies dažādās interešu grupās, reģistrēja biedrību, lai varētu iesniegt projekta pieteikumu ES fondu programmās.
- nekustamā īpašuma attīstība, iespējas iegūt ES fondu finansējumu dzīvojamā fonda atjaunošanai (piemēram, pasākumi energoefektivitātes paaugstināšanai) veicināja nekustamā īpašuma apsaimniekošanas biedrību dibināšanos.
- dažādas interešu vai brīvā laika pavadīšanas grupas reģistrē biedrību, lai varētu nokārtot līgumiskās un finanšu saistības ar publiskajiem vai privātajiem pakalpojumu sniedzējiem. Piemēram, tiek dibināti jauni mednieku kolektīvi, kuru biedru nauda sedz dažādas nodevas saistībā ar medību organizēšanu valsts mežos; pašdarbības kolektīvu sporta vai jauniešu brīvā laika pavadīšanas biedrības, kuras tādējādi var lūgt telpas no pašvaldības mēģinājumu, dažādu sporta un atpūtas pasākumu organizēšanai.

Var nodalīt NVO, kas darbojas ilgi un tāpēc ir uzskatāmas par salīdzinoši pieredzējušām organizācijām, un tādas NVO, kas uzskatāmas par jaunām organizācijām.

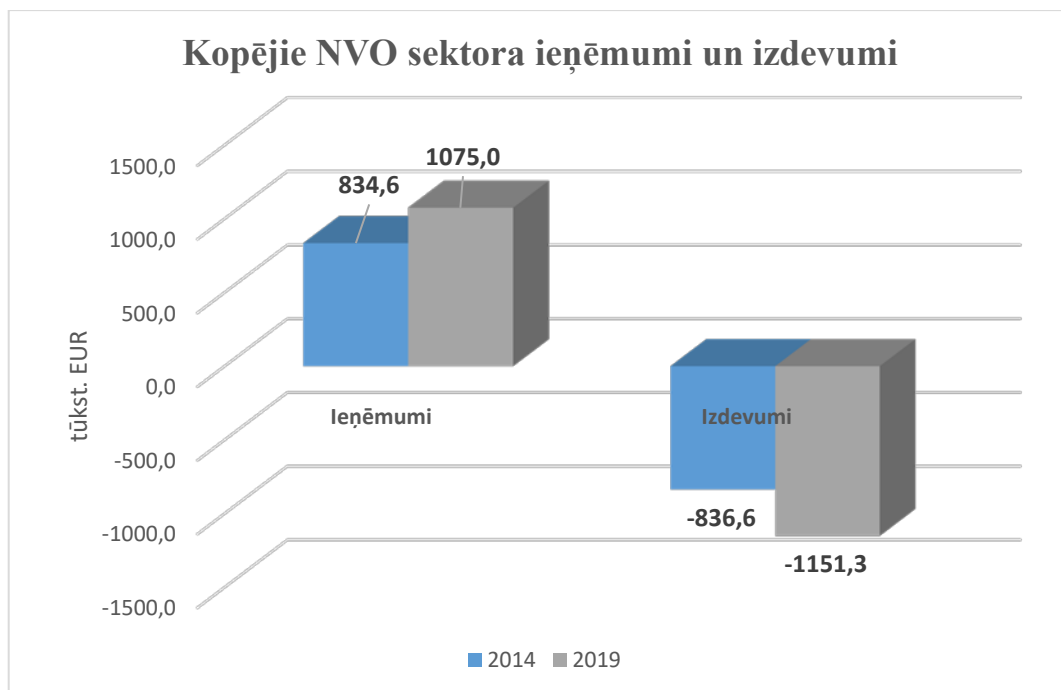
Kā pieredzējušās NVO Aizkraukles reģionā ir reliģiskās organizācijas, lielākā daļa mednieku kolektīvu un atsevišķu sporta klubi, bet pie jaunajām būtu attiecināmas organizācijas, kas saistītas ar kultūru, atpūtu, kā arī sporta aktivitātēm.

Nedarbojas tāda, it kā pašsaprotama likumsakarība, ka pašvaldības, kurās ir lielākais iedzīvotāju skaits, automātiski ir arī lielākais biedrību un nodibinājumu skaits uz 1000 iedzīvotājiem. Šķiet, ka dažviet tas ir tieši otrādi – jo mazāks iedzīvotāju skaits teritorijā, jo tajā ir lielāks pilsoniski aktīvo iedzīvotāju skaits (piem., Valles un Kurmenes pagasti).

2 NVO saimnieciskā aktivitāte

SIA "Lursoft IT" sniegtie dati liecina, ka tikai 145 NVO ir norādījušas savos 2019.gada pārskatos finansiālu aktivitāti, līdz ar to secināms, ka no 300 reģistrētajām NVO, tikai 48,3% NVO ir finansiāli aktīvas.

Skatot NVO sektora kopējos ieņēmumus un izdevumus, vērojams, ka sešu gadu laikā kopējais gada ieņēmumu pieaugums ir par 28,8%, bet izdevumu – par 37,6%. Kopējie biedrību un nodibinājumu ieņēmumi 2014.gadā sastādīja 834,62 tūkst. EUR, bet 2019.gadā – 1075,03 tūkst. EUR, savukārt izdevumi 2014.gadā sastādīja 836,6 tūkst. EUR, bet 2019.gadā -1151,3 tūkst. EUR.

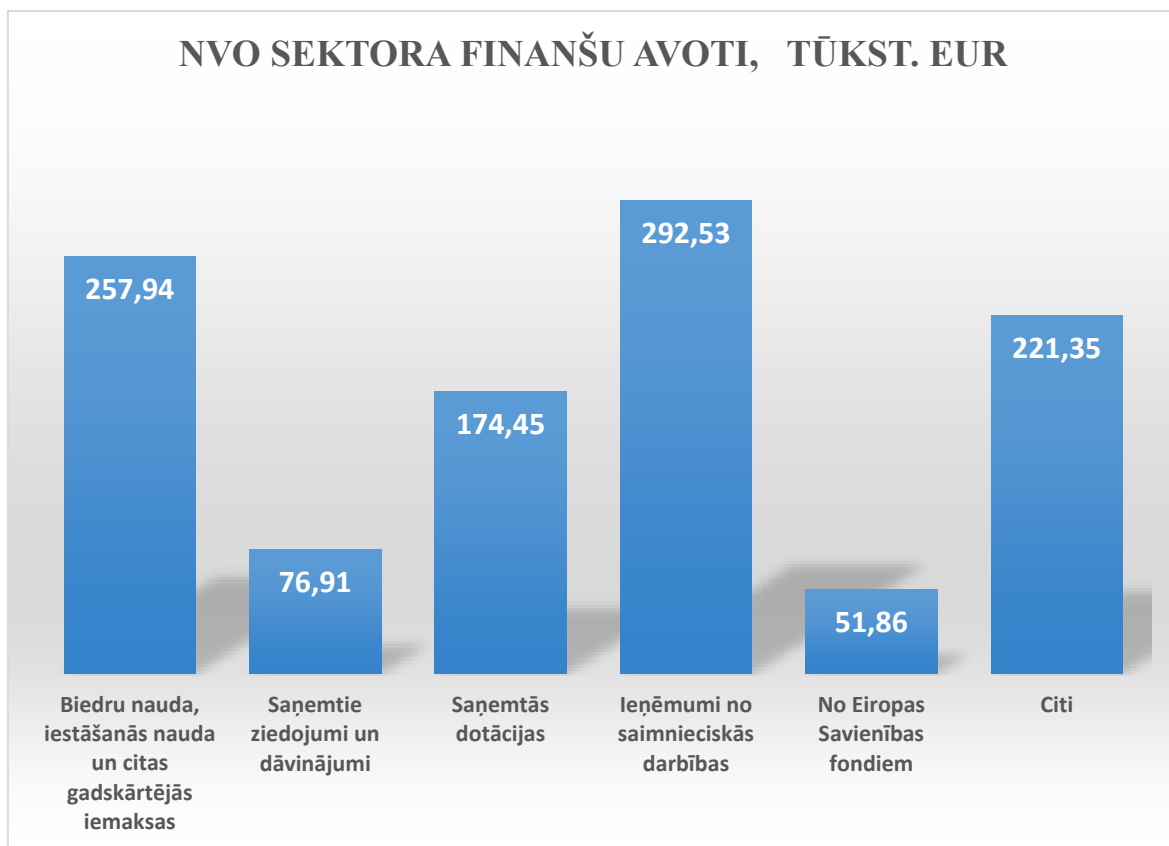
Attēls Nr.9

2.1 NVO sektora finanšu avoti

Apskatot biedrību un nodibinājumu ieņēmumu struktūru pēc finanšu avotiem, redzams, ka gada pārskatos tiek izdalīti seši finanšu avoti:

- Biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas;
- Saņemtie ziedojumi un dāvinājumi;
- Saņemtās dotācijas;
- Ieņēmumi no saimnieciskās darbības;

- Ieņēmumi no Eiropas Savienības fondiem;
- Citi ieņēmumi.

Attēls Nr.10

Apskatot diagrammu attēlā Nr.10, redzam, ka nozīmīgākais finanšu avots NVO sektorā ir ieņēmumi no saimnieciskās darbības.

Finanšu statistika ļauj secināt, ka ieņēmumus no saimnieciskās darbības gūst tikai 43 organizācijas jeb 14,3% organizāciju, kas iesniegušas gada pārskatus, bet to ieņēmumi no saimnieciskās darbības sastāda gandrīz 1/3 no visiem sektora ieņēmumiem (27,2%). Apskatāmajā reģionā ir 16 organizācijas, kuru vienīgie ieņēmumi ir ieņēmumi no saimnieciskās darbības, bet pārējiem šo ieņēmumu īpatsvars ir no 4% līdz 98%.

Kā otrs nozīmīgākais finanšu avots, ir biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas. Te ieņēmumus gūst 83 organizācijas jeb 27,7% reģiona organizāciju, kas iesniegušas gada pārskatus un to ieņēmumi no biedru naudām, iestāšanās naudām un citām gadskārtējām iemaksām sastāda 24,0% no visiem sektora ieņēmumiem.

42 organizācijām šis ir vienīgais finanšu avots. Kā nozīmīgākie šī finanšu avota pārstāvji jāmin garāžu īpašnieku un vasarnīcu īpašnieku biedrības, biedrības, kuru

pamatdarbība ēku uzturēšana un ekspluatācija, profesionālu organizāciju darbība, mednieku klubi, atsevišķi sporta klubi.

Nozīmīgu daļu NVO sektora sastāda arī citi ieņēmumi (20,6%), kuru atšifrējums gada pārskatos nav pieejams, un saņemtās dotācijas (16,2%). Lielākās dotācijas ir saņēmuši sporta klubi.

Ziedojumus un dāvinājumus ir saņēmušas 31 organizācija, kopsummā 174,5 tūkst. EUR. Ziedojumu summas ir no dažiem desmitiem līdz pat 15 tūkst. EUR. Lielākie ziedojumu un dāvinājumu saņēmēji ir sporta klubi.

Lai arī Eiropas Savienības fondu finansējums projektu īstenošanai ir pieejams ikvienam Latvijas iedzīvotājam, kuram ir skaidra ideja, kā veicināt sabiedrības labklājību, ekonomikas izaugsmi un ilgtspējīgu attīstību, Aizkraukles reģionā NVO sektorā ieņēmumus no Eiropas Savienības fondiem uzrāda tikai 12 organizācijas.

2.2 Sabiedriskā labuma organizācijas

Iegūstot sabiedriskā labuma organizācijas statusu, biedrības, nodibinājumi un reliģiskās organizācijas apņemas veikt sabiedriskā labuma darbību, ievērojot **Sabiedriskā labuma organizāciju likumu** un citus šo jomu regulējošos normatīvos aktus.

Sabiedriskā labuma darbība sniedz nozīmīgu labumu sabiedrībai vai kādai tās daļai, it sevišķi, ja tā ir vērsta uz labdarību, cilvēktiesību un indivīda tiesību aizsardzību, pilsoniskas sabiedrības attīstību, izglītības, zinātnes, kultūras un veselības veicināšanu un slimību profilaksi, sporta atbalstīšanu, vides aizsardzību, palīdzības sniegšanu katastrofu gadījumos un ārkārtas situācijās, sabiedrības, it īpaši trūcīgo un sociāli mazaizsargāto personu grupu, sociālās labklājības celšanu.¹⁰

Sabiedriskā labuma organizācijai ir tiesības saņemt likumos noteiktos nodokļu atvieglojumus un tai ir citas Sabiedriskā labuma organizāciju likumā noteiktās tiesības, savukārt personas, kuras ziedo sabiedriskā labuma organizācijai, ir tiesīgas saņemt likumos noteiktos nodokļu atvieglojumus.

Aizkraukles reģionā 36 nevalstiskajām organizācijām ir spēkā esošs sabiedriskā labuma organizācijas statuss, kas ir 12% no visa NVO sektora.

¹⁰ Sabiedriskā labuma organizāciju likums

Šīs organizācijas darbojas 8 sabiedriskā labuma darbības jomās:

Pilsoniskas sabiedrības attīstība -

darbības, kas paaugstina iedzīvotāju līdzdalību demokrātiskā procesā, sekmē pilsonisko izglītību, attīstot iedzīvotāju pilsonisko zināšanu, prasmju un attieksmju pilnveidošanu, veicināšanu.

Cilvēktiesību un indivīda tiesību aizsardzība -

valsts atzīstas un aizsargātas cilvēka pamattiesības, nodrošinot personu vai personu grupu cilvēktiesību un indivīda tiesību aizstāvību.

Sabiedrības, it īpaši trūcīgo un sociāli mazaizsargāto personu grupu, sociālās labklājības celšana -

palīdzības sniegšana personām, kuru ienākumi un materiālā stāvokļa līmenis atbilst Ministru kabineta noteiktajam trūcīgas personas vai sociāli mazaizsargātu personu grupu statusam vai attiecīgās pašvaldības noteiktajam maznodrošinātās personas statusam.

Izglītības un zinātnes veicināšana –

sistematizēts zināšanu un prasmju apguves process, kas tiek veikts papildus valstī noteiktajai izglītības sistēmai, un mūžizglītība.

Vides aizsardzība –

pasākumu kopumus vides kvalitātes saglabāšanai un dabas resursu ilgtspējīgas izmantošanas nodrošināšanai.

Labdarība –

mantas, finanšu līdzekļu, laika, zināšanu u.c. resursu ziedošana sociāli mazaizsargāto personu grupām un trūcīgajiem, nesāņemot par to atlīdzību un bez pretpienākuma.

Sporta atbalstīšana –

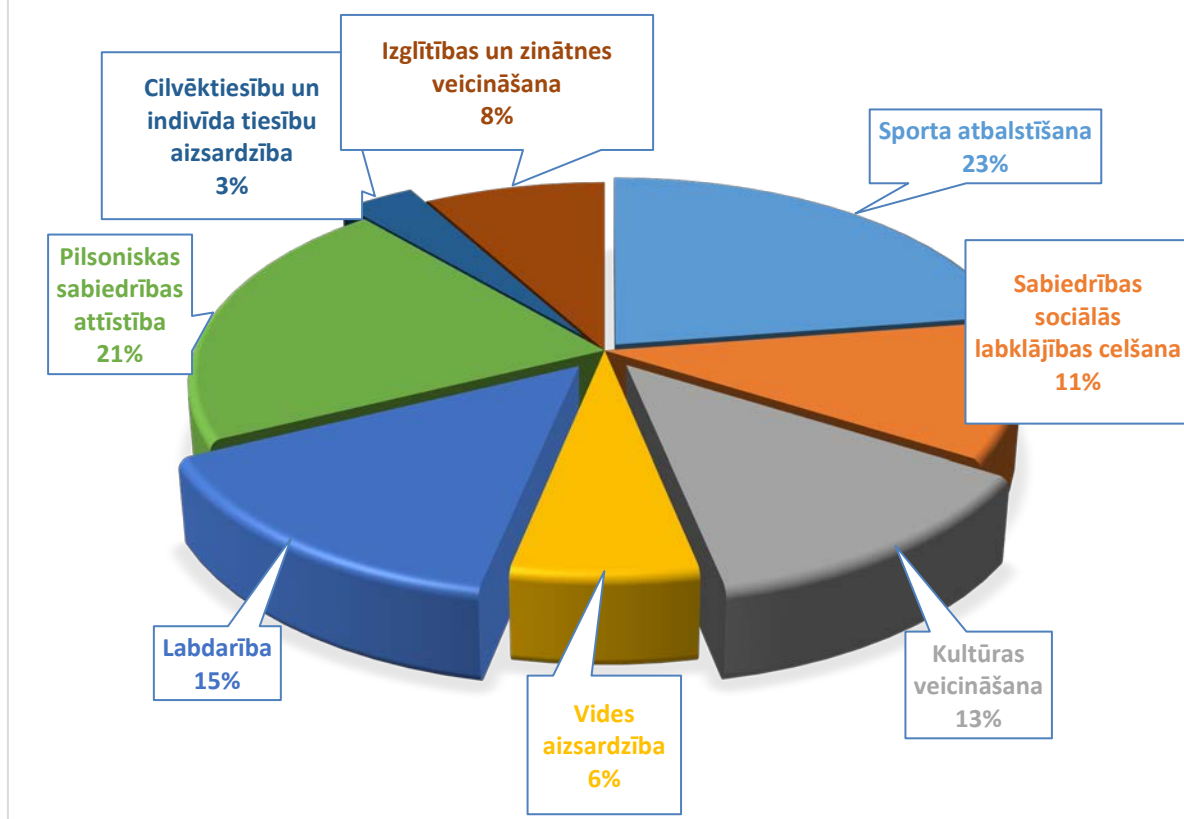
fiziskās kultūras attīstīšana, visu veidu individuālas vai organizētas aktivitātes fiziskās un garīgās veselības saglabāšanai un uzlabošanai, kā arī panākumu gūšanai sporta sacensībās.

Kultūras veicināšana-

nemateriālā kultūras mantojuma un kultūras vērtību radīšana, saglabāšana, apzināšana, popularizēšana, kā arī kultūrvēsturisko pieminekļu saglabāšana, kā arī radošo procesu attīstība, nodrošinot kultūras pieejamību ikvienam.

19 organizācijām statuss piešķirts vienā, bet pārējām – vairākās darbības jomās (t.sk. 1 organizācija ar 5 un 3 organizācijas ar 4 sabiedriskā labuma darbības jomām).

SABIEDRISKĀ LABUMA ORGANIZĀCIJU DARBĪBAS JOMAS

Attēls Nr.11

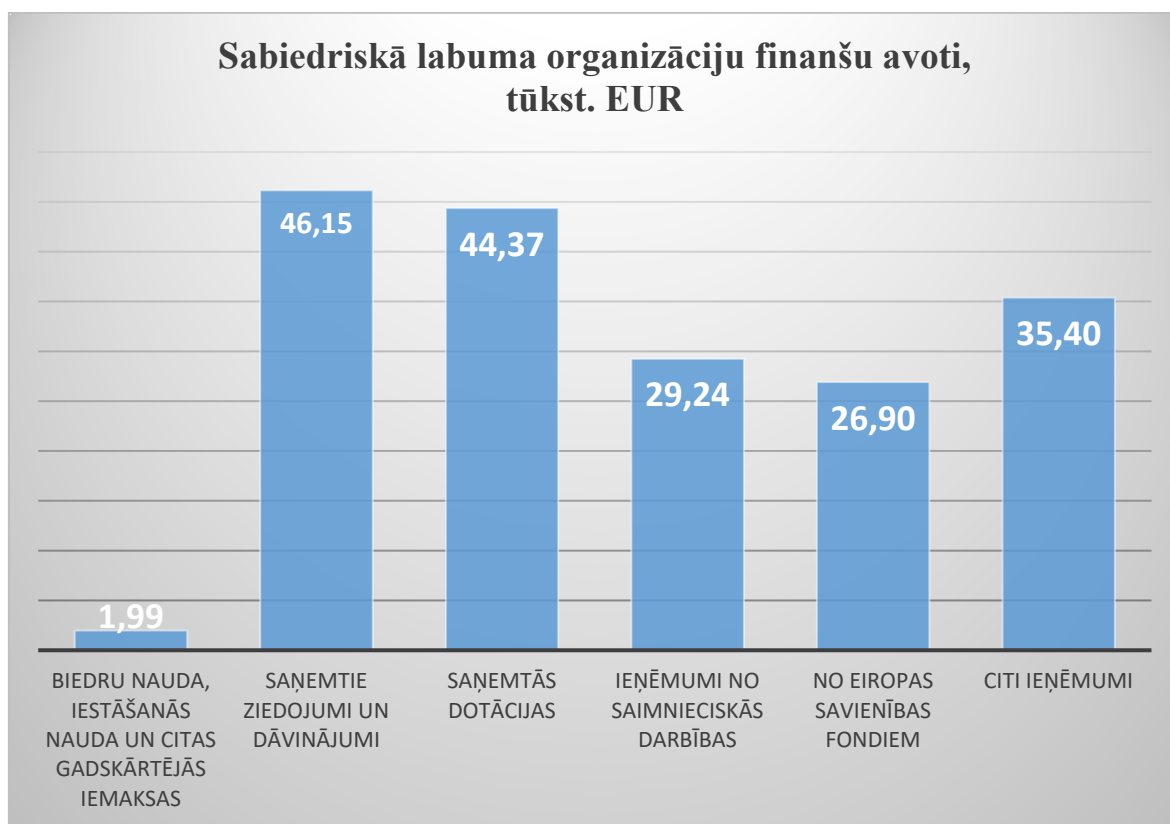
Visvairāk Aizkraukles reģionā ir nevalstiskās organizācijas (14), kas ieguvušas sabiedriskā labuma statusu, darbojas sporta atbalstīšanas jomā. Gandrīz visi tie ir dažādu sporta veidu klubi, kuriem šī ir arī vienīgā sabiedriskā labuma darbības joma. Varam secināt, ka, pateicoties iegūtajam statusam, šīs organizācijas ir arī lielākie ziedojumu saņēmēji.

Otra lielākā aktivitāte ir organizācijām (13), kas darbojas, lai veicinātu iedzīvotāju pilsonisko zināšanu, prasmju un attieksmju pilnveidošanu. Te būtu minamas tādas plašāk atpazīstamas biedrības kā “GREBLIS” Seces pagastā, “RADI Jaunjelgavā”, “Laime saimē” Pļaviņās, Aizkraukles reģionālā tautskola, “Baltaine” Koknesē, “Upmales mantinieki” Pilskalnes pagastā u.c.

Vēl minama organizāciju aktivitāte tādās sabiedriskā labuma jomās kā labdarība un kultūras veicināšana.

Labdarības jomā darbojas Aizkraukles dzīvnieku aizsardzības biedrība "Felida", pensionāru biedrības, atsevišķas reliģiskās un sporta organizācijas, bet kultūras veicināšanā

– “Kalnaziedu godi” muzejā Aizkrauklē, “RADI Jaunjelgavā”, Gostiņu ev. Lut. Draudze, “Baltaine” Koknesē, “Upmales mantinieki” Pilskalnes pagastā u.c.

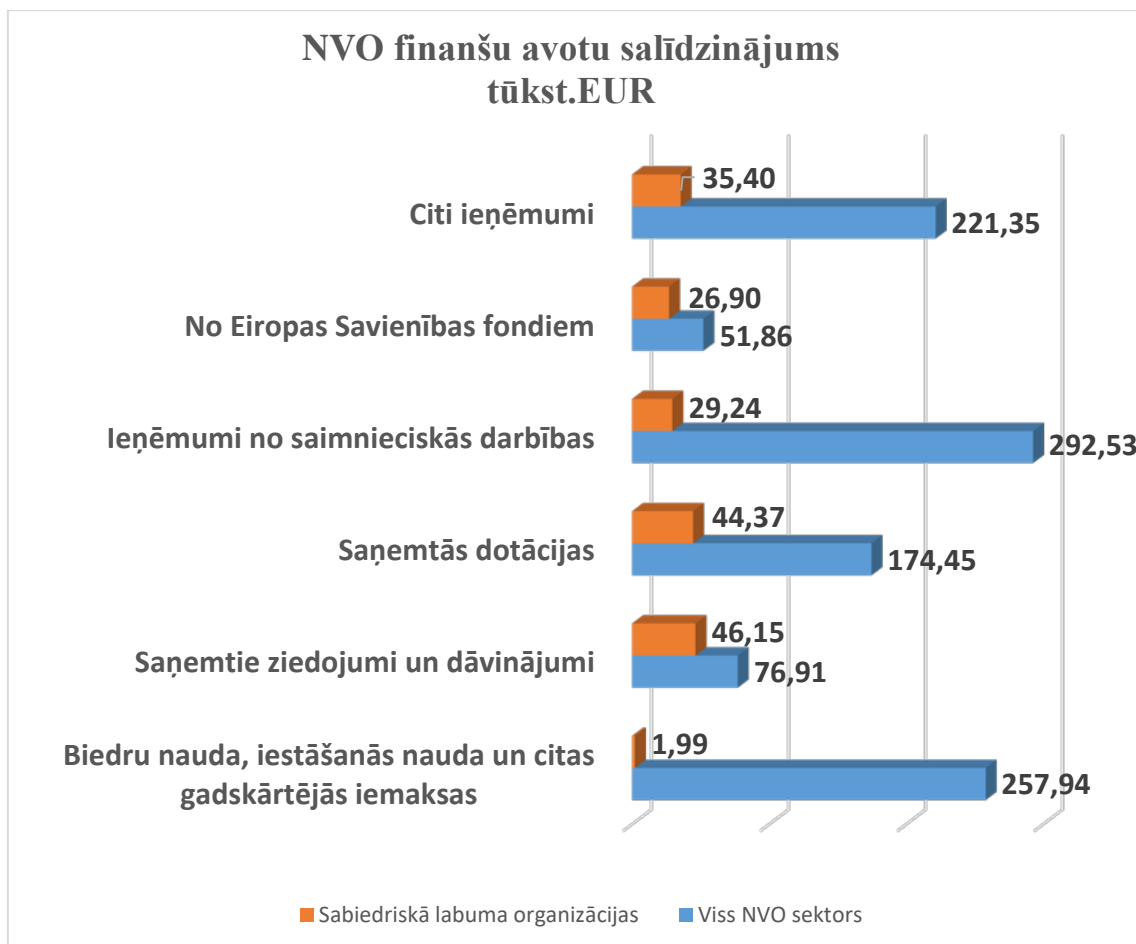
Attēls Nr.12

Sabiedriskā labuma organizāciju kopējie ieņēmumi 2019.gadā bija 184 tūkst. EUR, kas ir 17,1% no visa NVO sektora ieņēmumiem (1075,0 tūkst. EUR)

Sabiedriskā labuma organizācijām nozīmīgākais finanšu avoti ir:

- saņemtie ziedojumi un dāvinājumi (25,1%);
- saņemtās dotācijas (24,1%);
- citi ieņēmumi (19,2%);
- ieņēmumi no saimnieciskās darbības (15,9%);
- ieņēmumi no Eiropas Savienības fondiem (14,6%).

Pavisam nenozīmīga ir ieņēmumu daļa no biedru naudām un citām gadskārtējām iemaksām.

Attēls Nr.13

Salīdzinot visu NVO sektoru Aizkraukles reģionā ar sabiedriskā labuma organizācijām, redzam, ka nozīmīgākie finansējuma avoti ir atšķirīgi.

Ieņēmumu struktūrā vērojamas ievērojamākās atšķirības (viss NVO sektors un sabiedriskā labuma organizācijas):

- ieņēmumu īpatsvars no biedra naudu, iestāšanās naudas un citām gadskārtējās iemaksām (24% un 1,1%);
- ieņēmumu īpatsvars no saņemtajiem ziedojumiem un dāvinājumiem (7,2% un 25,1%);
- ieņēmumi no Eiropas Savienības fondiem (4,8% un 14,6%).

2.3 Gada pārskatu raksturojums

Biedrība, nodibinājums un arodbiedrība par katru pārskata gadu sagatavo gada pārskatu. Gada pārskats sastāv no bilances, ieņēmumu un izdevumu pārskata, ziedojumu un dāvinājumu pārskata un ziņojuma. Ja biedrība, nodibinājums un arodbiedrība, kuras apgrozījums (ieņēmumi) no saimnieciskajiem darījumiem gan kārtējā, gan iepriekšējā

pārskata gadā nepārsniedz 40 000 *euro*, ir izvēlējusies kārtot grāmatvedību vienkāršā ieraksta sistēmā, attiecīgā biedrība, nodibinājums un arodbiedrība par pārskata gadu sagatavo šādas gada pārskata daļas – ieņēmumu un izdevumu pārskatu un ziedojumu un dāvinājumu pārskatu.¹¹

Biedrības un nodibinājumi gada pārskatus ne vēlāk kā līdz nākamā gada 31. martam iesniedz Valsts ieņēmumu dienestā. 2021.gada 18.martā Saeimā tika pieņemts likums “Grozījumi Covid-19 infekcijas izplatības seku pārvarēšanas likumā”, kas nosaka, ka biedrības, nodibinājumi un reliģiskās organizācijas, ir tiesīgas iesniegt Valsts ieņēmumu dienestā gada pārskatu vai tā daļu par 2020.gadu līdz 2021. gada 30. jūnijam.

Sakarā ar augstāk minēto gada pārskatu iesniegšanas termiņa pagarinājumu, pētījumā tiek apskatīti 2019.gada biedrību un nodibinājumu pārskati.

Iesniegtie gada pārskati liecina par to, ka, skatot NVO sektora kopējos ieņēmumus un izdevumus, vērojams, ka 2019.gadā (salīdzinot ar 2014.gadu) bijis ievērojams ieņēmumu un izdevumu pieaugums. Kopējie biedrību un nodibinājumu ieņēmumi sastādīja 1075,03 tūkst. EUR, savukārt izdevumi sastādīja 1151,3 tūkst. EUR. Izdevumu pārsniegums pār ieņēmumiem – 76,3 tūkst. EUR.

Puse no reģistrētajām biedrībām un nodibinājumiem (155) ir iesniegušas Valsts ieņēmumu dienestā gada pārskatus “0”vērtībā, kas liecina par to, ka organizācijas ir finansiāli neaktīvas.

Tikai 72 organizācijas beigušas 2019.gadu ar pozitīvu bilanci (naudas līdzekļu atlikumu gada beigās). Kopējais naudas līdzekļu atlikums bija 150,5 tūkst. EUR.

2.4 Secinājumi par NVO sektora saimniecisko aktivitāti

Aizkraukles reģionā reģistrētās biedrības, nodibinājumi un reliģiskās organizācijas tikai 48,3% NVO ir finansiāli aktīvas.

NVO finanšu avotu analīze liecina, ka ieņēmumu struktūrā vislielākais īpatsvars ir ieņēmumiem no saimnieciskās darbības, pēc tam seko biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas un citi ieņēmumi.

No kopējiem ieņēmumiem ieņēmumi no saimnieciskās darbības veido 27,2%. Savukārt biedru nauda, iestāšanās nauda un citas gadskārtējās iemaksas veido 24,0%, bet citi ieņēmumi 16.2%.

¹¹ 03.10.2006. MK noteikumi Nr.808 „Noteikumi par biedrību, nodibinājumu un arodbiedrību gada pārskatiem”

Ziedojumi un dāvinājumi, kā arī dotācijas, kas veido ap 23,4% īpatsvaru, ir ievērojama daļa ieņēmumu struktūrā, bet šie nav prognozējami ieņēmumi. Lielāko ziedojumu un dotāciju saņēmēji ir sporta klubi.

Eiropas Savienības fondus 2019.gada pārskatos ir uzrādījušas tikai 12 organizācijas, saņemot 51,86 tūkst. EUR.

NVO veic saimniecisko darbību, lai tās pašas varētu sevi uzturēt – maksāt par telpām un komunālos maksājumus, iegādāties biroja inventāru un tehniku, iegādāties materiālus, kas nepieciešami statūtos paredzēto mērķu īstenošanai utt.

NVO gada pārskatu analīze liek secināt, ka 2019.gadā ieņēmumu un izdevumu starpība bija negatīva, t.i., NVO izdevumi bija lielāki nekā ieņēmumi.

Analizējot datus, var izdarīt secinājumus par ienākumu un izdevumu dinamiku (2014.-2019.): kopējie ieņēmumi ir palielinājušies par 28,8%, turpretī izdevumi palielinājušies par 37,6%.

Aizkraukles reģionā darbojās 36 nevalstiskās organizācijas, kurām ir spēkā esošs sabiedriskā labuma organizācijas statuss 8 sabiedriskā labuma jomās.

Lielākais skaits sabiedriskā labuma organizāciju ir sporta atbalstīšanas un pilsoniskas sabiedrības attīstības jomā.

Sabiedriskā labuma organizācijām nozīmīgākie finanšu avoti ir saņemtie ziedojumi un dāvinājumi (25,1%), dotācijas (24,1%), citi ieņēmumi (19,2%).

3 NVO cilvēkresursu raksturojums

NVO ir bezpeļņas organizācijas, kas arī ir noteicošais faktors nodarbinātībai, lai nodrošinātu biedrības vai nodibinājuma darbību.

Reti kad organizācijai ir regulāri ienākumi, līdz ar to NVO sektorā nav daudz tādu biedrību un nodibinājumu, kas var nodrošināt pilna vai pat daļēja laika algotu darbu. Pārsvārā NVO finansējumu iegūst uz noteiktu laiku projektu aktivitāšu ietvaros.

Pēc SIA "LURSOFT IT" sniegtajiem datiem par NVO sektoru Aizkraukles reģionā 2014.gadā NVO sektorā kopā uzrādīti 312, bet 2019.gadā - 280 darbinieki. Arī šo datu patiesums ir apšaubāms, jo ir mednieku klubi un sporta klubi, kas uzrāda vairāk kā 10 darbinieku. Visticamāk tie ir biedrības biedri, nevis darbinieki.

Mūsu rīcībā nav informācijas par biedrību un nodibinājumu darbinieku darba laika noslodzi (pilna, nepilna, pusslodze), kā arī nav pieejamu datu, uz kāda līguma pamata tiek nodarbināti darba ņēmēji, līdz ar to nav zināms, kādā apjomā šie darbinieki tiek nodarbināti. Darba attiecības NVO sektorā var noformēt dažādi – slēgt darba līgumu, uzņēmuma līgumu, autoratlīdzības līgumu vai līgumu, kā ar pašnodarbinātu personu.

NVO sektorā darbinieku algas parasti nosedz projektu līdzekļi vai arī saimnieciskā darbība. Visbiežāk, ja projekta nav, tad nav arī atalgojuma.

Labākajā gadījumā apmaksāta ir organizācijas vadītāja un grāmatveža darbavieta. Valde un tās locekļi parasti darbojas brīvprātīgi. Nereti algotie darbinieki mēdz uzņemties arī brīvprātīgo pienākumus.

Darbs NVO sektorā nereti dod izaugsmes iespējas, lai veidotu karjeru. Darbs NVO dod vispārējas zināšanas un prasmes, kuras var izmantot citā nodarbes laukā, ļauj iepazīt teritorijas iedzīvotājus un uzņēmējus. Tā NVO aktīvisti tiek pamanīti un aicināti piedalīties pašvaldību vēlēšanās vai piedāvāts pastāvīgs darbs kādā saimnieciskā organizācijā.

4 LEADER projekti iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanai

LEADER ir mērķtiecīgas un savstarpēji koordinētas aktivitātes lauku attīstībai, kuras rosina sabiedrību meklēt jaunus risinājumus esošajām lauku problēmām. LEADER būtība ir uzlabot dzīves kvalitāti cilvēkam laukos, domājot gan par ekonomiskajiem, sociālajiem uzlabojumiem un vides saglabāšanas iespējām.

LEADER pieeja balstās uz sabiedrības vietējās attīstības stratēģijas izstrādi, kas paredzētas skaidri noteiktu vietēja līmeņa problēmu risināšanai, kas aktuālas konkrētās lauku teritorijas iedzīvotājiem, kā arī nosaka vietējās teritorijas attīstības prioritātes.

2016.gada 16.februārī tika apstiprināta biedrības “Aizkraukles rajona partnerība” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģija 2015. -2020.gadam.

Tās stratēģiskie mērķi:

M1 Veicināt ilgtspējīgas uzņēmējdarbības attīstību,

M2 Veicināt iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanos Aizkraukles rajona partnerības darbības teritorijā.

Nevalstiskā sektora organizācijām tika piedāvāta iespēja piedalīties M2 mērķa organizētajos projektu konkursos, kas ir sadalīti trīs rīcībās (Nr.4; Nr.5; Nr.6):

Rīcība Nr.R4 “Atbalsts sabiedriskām aktivitātēm teritorijas iedzīvotājiem”

Sabiedrisko aktivitāšu (tostarp interešu klubu, sociālās aprūpes vietu, vides aizsardzības, sporta un citu brīvā laika pavadīšanas veidu (izņemot kultūras aktivitāšu) dažādošana vietējiem iedzīvotājiem.

Iespējamie risinājumi:

- Jaunas sabiedrībai nozīmīgas sporta aprīkojuma iegāde un sporta sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai nepieciešamā aprīkojuma iegāde;
- Nodarbību un apmācību vietu izveide un aprīkošana;
- Sabiedrisko aktivitāšu organizēšanai nepieciešamā aprīkojuma iegāde.

Rīcība Nr.R5 “Atbalsts kultūras aktivitātēm teritorijas iedzīvotājiem”

Kultūras aktivitāšu dažādošana vietējiem iedzīvotājiem.

Iespējamie risinājumi:

- Kultūras iestāžu sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai nepieciešamā aprīkojuma iegāde;
- Teritorijai nozīmīgu kultūras pasākumu organizēšanai nepieciešamā nodrošinājuma iegāde;

- Pašdarbības kolektīvu darbībai nepieciešamā nodrošinājuma iegāde.

Rīcība Nr.R6 “Publiskās infrastruktūras uzlabošana pakalpojuma pieejamībai”

Vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību.

Iespējamie risinājumi:

- Publisku teritoriju labiekārtošana, apzaļumošana; tematisko dabas taku izveide;
- Sporta laukumu izveide, atpūtas zonu, bērnu rotaļu laukumi; publiskās peldēšanas vietu izveide;
- Muzeju, kultūras u.c. veida publiskās infrastruktūras projekti apdzīvotās vietās;
- Vides kvalitātes uzlabošana; rekreācijai nepieciešamu vietu izveide un labiekārtošana;
- Sociālās infrastruktūras uzlabošana, īpaši integrējot sabiedrībā personas ar invaliditāti;
- Nozīmīgu vietējās un valsts kultūras pieminekļu sakārtošana, lai uzlabotu pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un sasniedzamību.

Aizkraukles rajona partnerības sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas laikā 2015.-2020.gadam stratēģiskā mērķa “Veicināt iedzīvotāju dzīves kvalitātes paaugstināšanos” sasniegšanai tika organizēti 4 projektu konkursi.

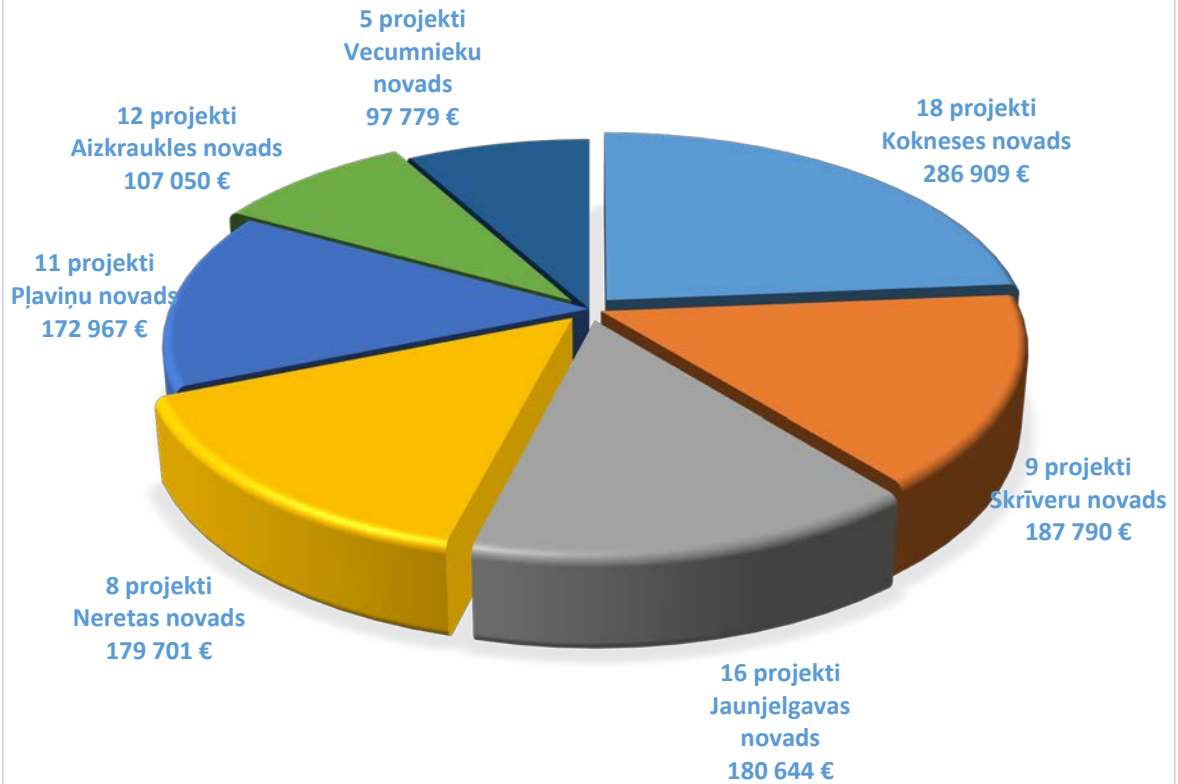
Augstāk minētajās rīcībās kopā tika saņemti 137 projektu pieteikumi, ko iesniedza gan NVO sektors, gan Aizkraukles reģiona pašvaldības. Nevalstisko organizāciju projekti sastādīja 74,5%.

Diemžēl, 60 iesniegtie projekti nesaņēma finansējumu:

- 12 projekti nerasniedza konkursa nolikumā paredzēto minimālo punktu skaitu;
- 5 projektus noraidīja Lauku atbalsta dienests;
- 5 projektus atsauca pats projekta iesniedzējs;
- 38 projekti tika noraidīti finansējuma trūkuma dēļ.

Izvērtējot projektu pieteikumu atbilstību konkursa noteikumiem, kā arī finansējuma pietiekamību, LEADER finansējumu saņēma 79 sabiedriskā labuma projekti ar kopējo atbalsta summu EUR 1 212 840.

SABIEDRISKĀ LABUMA PROJEKTU SADALĪJUMS PA NOVADIEM

Attēls Nr.14

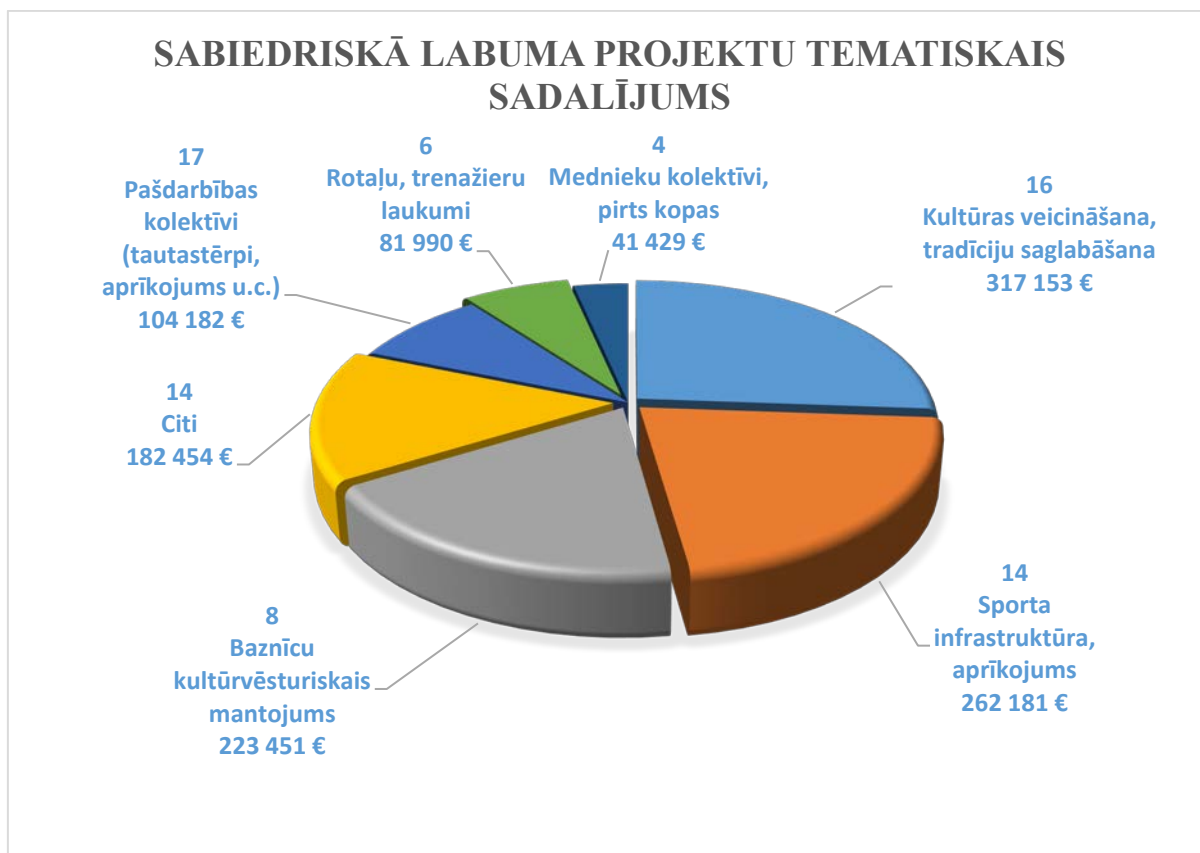
Kā redzam attēla Nr.14. diagrammā, lielākais projektu skaits ir realizēts Kokneses (22,8%) un Jaunjelgavas (20,3%) novadu teritorijās, bet mazāk īstenoto projektu ir Skrīveru (11,4%) un Neretas (10,1%) novados. Vecumnieku novadā tikai 4 projekti, bet kā jau tika minēts – Aizkraukles rajona partnerības teritorijā ietilpst tikai Valles un Kurmenes pagasti.

Lielākais apgūtais publiskais finansējums ir Kokneses novadā ar 18 projektiem (23,7%), Skrīveru novadā ar 9 projektiem (15,5%). Līdzīgu LEADER finansējuma daļu ir saņēmuši projekti Jaunjelgavas (14,9%), Neretas (14,8%) un Ļaviņu (14,3%) novada teritorijās.

Realizētos sabiedriskā labuma projektus var sadalīt sekojošās tematiskās grupās:

- Kultūras veicināšana, tradīciju saglabāšana;
- Sporta infrastruktūra, aprīkojums;
- Baznīcu kultūrvēsturiskais mantojums;
- Pašdarbības kolektīvi (tautastērpi, aprīkojums u.c.);
- Bērnu rotaļu laukumi, trenāžieru laukumi;

- Mednieku kolektīvu, pirts kopu aktivitātes.

Attēls Nr.15

Lielākais īstenoto projektu skaits ir vērsts uz:

- Pašdarbības kolektīvu tautastērpu un aprīkojuma iegādi (21,5%);
- Kultūras veicināšanu un tradīciju saglabāšanu (20,3%) - muzeji, Medņu krogs, keramikas ceplis, piestātne, brīvdabas estrāde, Pļaviņas – Latvijas armijas šūpulis u.c.
- Sporta infrastruktūra un aprīkojums (17,7%).

Lielākais apgūtais publiskais finansējums ir sekojošās tematiskajās grupās:

- Kultūras veicināšana, tradīciju saglabāšana (26,1%);
- Sporta infrastruktūra, aprīkojums (21,6%);
- Baznīcu kultūrvēsturiskais mantojums (18,4%).

2021.gada pavasarī tika veikta aptauja sabiedriskā labuma projektu pieteicējiem, kas ar savām projektu idejām startēja kādā no četriem projektu konkursiem biedrības “Aizkraukles rajona partnerība” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas 2015.-2020.gadam īstenošanas ietvaros.

Atsaucība nebija liela. Aptaujā piedalījās un savu viedokli izteica 20 respondenti, kuriem projekti tika apstiprināti un realizēti.

Pēc sniegtajām atbildēm un komentāriem varam secināt:

- Lielākā puse (55%) aptaujāto uzskata ka LEADER finansējums arī turpmāk jāsadala: 50% uzņēmējdarbībai un 50% sabiedriskā labuma projektiem (biedrībām un pašvaldībām);
- 50% plāno iesniegt projektu nākamajos LEADER projektu konkursos, tikai 4 respondenti atbildējuši ar kategorisku “nē” bez paskaidrojuma, citi vēl meklē idejas, gaida konkursa nosacījumus vai domā;
- 85% atbalsta īpašu atbalstu projektiem, kas vērsti uz dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu, pieejamību un popularizēšanu. Šis jēdziens ir ļoti daudzpusīgs, pie mantojuma pieder gan mutvārdu tradīcijas un vietējo iedzīvotāju zināšanas, gan amatu un mājražošanas prasmes un plašākā nozīmē - bioloģiski un kultūras ziņā daudzveidīga ainava. Tas kopumā veido teritorijas pievilcību un noteikti ir saglabājams un popularizējams. LEADER finanšu instruments ļoti labi var kalpot šim nolūkam.

Aptaujātie LEADER projektu realizētāji pozitīvi vērtē arī jaunās iespējas, kas tiek piedāvātas nākošajā plānošanas periodā (2023-2027):

- 75% atbalsta iekļaut "viedo ciemu" iniciatīvas;
- 60% atbalsta publiskās infrastruktūras projektus, kas būtu saistīti ar “zaļo kursu”. Piemēram, saules kolektoru un paneļu uzstādīšana, energoefektīvu pamatlīdzekļu iegāde u.c.
- 70% atbalsta atsevišķu rīcību virzīt jauniešu iniciatīvām; ir ierosinājums atbalstīt arī sievietes, kuras vienas audzina bērnus un viņām iekļauties darba tirgū ir daudz grūtāk, nekā jauniešiem.

Aizkraukles rajona partnerībā vienmēr var griezties ar projekta ideju, lai atrastu labāko risinājumu savas ieceres īstenošanai.